

İsmail ERCAN

THEMIS

CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZVII

BİRİNCİ KISIM CEZA HUKUKUNA GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM CEZA HUKUKU VE İŞLEVİ

I. CEZA HUKUKU	19
II. CEZA HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ	19
III. CEZA HUKUKUNUN KAYNAKLARI	20
A. Anayasa ve Uluslararası Sözleşmeler	20
B. 5237 sayılı Türk Ceza Yasası	20
1. Genel Olarak	20
2. Türk Ceza Yasası ile Özel Ceza Yasaları Arasındaki İlişki	21
IV. CEZA HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ	21
A. Yasallık (= Kanunilik) İlkesi	21
1. Tanımı	21
2. Sonuçları	22
B. Kusursuz Ceza Olmaz İlkesi	23
C. Cezaların Kişiselliği İlkesi	24
D. Ümanizm İlkesi	24
E. Hukuk Devleti İlkesi	25

İKİNCİ BÖLÜM CEZA NORMU

I. GENEL OLARAK	27
II. CEZA NORMUNUN YORUMU	28
III. CEZA NORMUNUN UYGULANMA ALANI	29
A. Zaman Bakımından Uygulanma Alanı	29
1. Kural (Suç işlendiği zaman yürürlükte olan yasanın uygulanması)	29
2. İstisna (Lehe yasanın geçmişe yürütmesi)	29
3. Suçun İşlendiği Zaman	30
4. İnfaz Rejimine ve Güvenlik Tedbirlerine İlişkin Yasalar	32
5. Geçici ve Süreli Yasalar	32
6. Muhakeme Hukukuna İlişkin Yasalar	33
7. Zamanaşımına İlişkin Yasalar	34
8. İçtihadı Birleştirme Kararları	34
9. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararları	34
B. Kişi Bakımından Uygulanma Alanı	34
1. Kural	34
2. İstisnalar	34
C. Yer Bakımından Uygulanma Alanı	46
1. Ülkesellik (=Mülkîlik) İlkesi	46
2. Kişisellik İlkesi	49
3. Korunma İlkesi	52
4. Evrensellik İlkesi	52
5. İkame (= Başka Devlet Adına) Yargı İlkesi	54
6. Cezadan Mahsup ve Hak Yoksunlukları	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM GERİ VERME

I. KAVRAM	57
II. KAYNAKLARI	57
III. KOŞULLARI	58
A. Olumlu Koşullar	58
1. Suç Oluşturan Bir Eylemin Varlığı	58
2. Eylemin Kovuşturulabilir Nitelikte Olması	58
3. Eylemin Belli Bir Ağırılıkta Olması	58
4. Failin Yabancı Olması	59
5. Yargısal ve Siyasal Karar	59
B. Olumsuz Koşullar	60
1. Siyasal Suçlar	60
2. Askeri Suçlar	61
3. Düşünce Suçları	62
4. İstemde Bulunulan Ülkenin Yargılama Yetkisine Giren Suçlar	63
5. Non Bis İn Idem İlkesine Aykırılık	63
IV. ÖZEL DURUMLAR	63
A. Ölüm Cezası Gerektiren Suçlarda Geri Verme Sorunu	63
B. Mali Suçlarda Geri Verme Sorunu	63
V. USUL	64
VI. ÖZELLİK (= HUSUSİLİK) KURALI	65
VII. YABANCI ÜLKE CEZA YASASININ DEĞERİ	65

İKİNCİ KISIM SUÇ HUKUKU

BİRİNCİ BÖLÜM SUÇUN UNSURLARI

I. YASALLIK (TİPİKLİK) UNSURU	70
A. Genel Olarak	70
B. Sözde (= Mefruz) Suç	70
1. Genel Olarak	70
2. Türleri	71
3. Sonucu	73
II. MADDİ UNSURLAR	73
A. Fail	73
B. Suçun Mağduru	74
C. Suçun Maddi Konusu	75
D. Eylem (= Fiil)	76
1. Hareket	76
2. Sonuç	81
3. Nedensellik Bağı	86
E. Suçun Nitelikli Unsurları	91
III. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU	92
A. Genel Olarak	92
B. Hukuka Uygunluk Nedenleri	93
1. Niteliği	94
2. Özellikleri	95
3. Türleri	96
4. Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Aşılması	105
IV. MANEVİ UNSUR	106

A. Genel Olarak	106
B. Kast	107
1. Genel Olarak	107
2. Türleri	109
3. Kastın Belirlenmesi	114
4. Amaç ve Saik	114
C. Taksir	115
1. Kavram	115
2. Taksirin Unsurları	116
3. Taksir türleri	119
4. Taksirli Suçlarda Sorumluluk	125
5. Taksir Kalıpları	126
D. Sonucu Nedeniyle Ağırlaşmış Suçlar	126
E. Basın Suçlarında Cezai Sorumluluk	129
1. Genel Olarak	129
2. Basın Suçlarından Sorumluluğun Hukuksal Rejimi	130
3. Düzeltme ve Yanıt Hakkı	131
4. Yargılama Usulü	132

İKİNCİ BÖLÜM SUÇUN UNSURU SAYILMAYAN OLGULAR

I. ÖN KOŞULLAR	133
II. CEZALANDIRABİLME KOŞULLARI	133
III. KİŞİSEL CEZASIZLIK NEDENLERİ	135
IV. CEZAYI KALDIRAN VEYA AZALTAN KİŞİSEL NEDENLER	136
V. CEZA MUHAKEMESİ KOŞULLARI	136

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SUÇ NİTELİĞİNDE OLMAYAN HUKUKA AYKIRI EYLEMLER

I. SUÇ VE HAKSIZ EYLEM (= FİİL)	139
II. SUÇ VE İDARİ YAPTIRIM GEREKTİREN EYLEMLER	140
A. Suçların Kabahatlerden Ayırt Edilmesi	140
1. Genel Olarak	140
B. Suçların Disiplin Suçlarından Ayırt Edilmesi	142

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM CEZA SORUMLULUĞU (KUSURLULUK)

I. GENEL OLARAK	145
II. KUSUR YETENEĞİ	146
A. Kavram	146
B. Kusur Yeteneğinin Aranacağı Zaman	146
1. Genel Olarak	146
2. Nedeninde Serbest Hareketler Kuramı (= Actiones Liberae in Causa, ALIC Kuralı)	146
C. Kusur Yeteneğini Etkileyen Durumlar	147
1. Yaş Küçüklüğü	147
2. Sağır ve Dilsizlik	148
3. Akıl Hastalığı	149
4. Geçici Nedenler	151

5. Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma	152
III. KUSURLULUĞU KALDIRAN NEDENLER.....	152
A. Zorunluluk Durumu (= İztırar Hali)	152
1. Genel Olarak.....	152
2. Koşulları	153
3. Üçüncü Kişi Yararına Zorunluluk Durumu	154
4. Zorunluluk Durumuna Benzeyen Kurumlar	154
5. Sonuçları	155
B. Amirin Emrini İfa	156
1. Genel Olarak.....	156
2. Koşulları	156
3. Konusu Hukuka Aykırı Olup Suç Oluşturmayan Emirler.....	157
4. Konusu Suç Oluşturan Emir.....	157
C. Beklenmeyen Durumlar (= Kaza ve Tesadüf).....	158
D. Zorlayıcı Nedenler (= Mücbir Sebepler).....	158
E. Maddi ve Manevi Zorlama (Cebir, Tehdit ve Korkutma)	158
F. Yanılma	159
1. Hukuksal Yanılma	160
2. Kastı Kaldıran Yanılma	160
3. Kusurluluğu Etkileyen Yanılma.....	164
G. Sapma	166
IV. HAKSIZ TAHRİK	166
A. Genel Olarak.....	166
B. Hukuksal Niteliği	167
C. Koşulları	167
1. Tahrike Neden Olan Bir Eylemin Olması	167
2. Eylemin Haksız Olması	168
3. Haksız Eylemin Fail Üzerinde Öfke veya Şiddetli Üzüntüye Neden Olması	169
4. Suçun Haksız Tahrike Neden Olan Kişiye Karşı İşlenmesi	169
D. Haksız Tahrik ve Diğer Kurumlar	170
E. Sonuçları	171

BEŞİNCİ BÖLÜM SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ

I. TEŞEBBÜS (KALKIŞMA)	173
A. Genel Olarak.....	173
1. Kavram	173
2. Suç Yolu	174
B. Koşulları	175
1. Kasten İşlenebilen Bir Suçun Olması	175
2. Suçun İcrasına Başlanması.....	175
3. Suçun İcrasında Elverişli Hareketlerin Kullanılması	176
4. Suçun, Failin Elinde Olmayan Nedenlerle Tamamlanamaması	176
5. Suç Tipinin Teşebbüse Elverişli Olması	176
C. İşlenemez Suç (Elverişsiz Teşebbüs)	177
1. Genel Olarak.....	177
2. Gerçekleşme Biçimleri.....	178
3. Ceza.....	179
D. Teşebbüste Özel Durumlar	179
E. Gönüllü Vazgeçme.....	180
1. Kavram ve Hukuksal Niteliği	180
2. Koşulları	180
3. Sonuçları	181
F. Etkin Pişmanlık.....	182
1. Kavram ve Hukuksal Niteliği	182

2. Sonucu	183
G. Kalkışma (Teşebbüs) Suçları.....	183
H. Teşebbüs Aşamasında Kalan Suçlarda Cezanın Belirlenmesi	184
II. İŞTİRAK	184
A. Genel Olarak.....	184
B. Çok Failli Suçlar	185
1. Genel Olarak	185
2. Çok Failli Suçların, Suça İştirakten Ayırt Edilmesi	187
C. Koşulları	187
1. Faillerin Birden Çok Olması	187
2. Suçun İcrasına Başlanması ve Bütün Ortaklar Bakımından Aynı Olması	187
3. Faillerin İşlenen Suça Katkıda Bulunması.....	188
4. Faillerin Suça Katkısının Nedensellik Değeri Taşınması	188
5. İştirak Kastının Bulunması (Manevi unsur)	188
D. Suça İştirak Biçimleri.....	189
1. Faillik	189
2. Şeriklik	192
E. İştirakte Suç Ortaklarının Kararlaştırılardan Farklı Bir Suç İşlemeleri	195
F. Nitelikli Unsurların Ortaklara Geçışı	195
G. Kışkırtıcı Ajanın Ceza Sorumluluğu.....	196
H. Özgü Suçlara İştirak	197
I. Çok Failli Suçlara İştirak.....	198
J. Taksirli Suçlara İştirak.....	198
K. İştirakte Faile Verilecek Ceza.....	198
III. İÇTİMA.....	198
A. Genel Olarak.....	198
B. Suçun Tekliği ve Çokluğu	199
C. Türk Ceza Yasası'nda Düzenlenen İçtima Türleri.....	201
1. Bileşik Suç	201
2. Zincirleme Suç.....	203
3. Fikri İçtima	209
D. Sapmanın İçtima Yönünden Değerlendirilmesi.....	217
1. Hedefte Sapma.....	218
2. Suçta Sapma.....	222
3. Nedensellik Bağında Sapma	223
E. Diğer İçtima Türleri	224
1. Karma (= Muhtelit) Suç	224
2. Geçitli (= Müterakki) Suç	224
F. Yasaların İçtiması (= Görünüşte İçtima)	225
1. Genel Olarak	225
2. Türleri.....	225

ÜÇÜNCÜ KISIM YAPTIRIM HUKUKU

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

I. GENEL OLARAK	231
II. TÜRLERİ	231
A. Cezalar.....	231
1. Genel Olarak.....	231
2. Türleri	232
3. Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi.....	240
B. Güvenlik Tedbirleri.....	248

1. Kavram	248
2. Türleri.....	248

İKİNCİ BÖLÜM ERTELEME

I. GENEL OLARAK.....	263
II. KOŞULLARI	264
A. Faile İlişkin Koşul (Daha Önce Kasıtlı Bir Suçtan Ceza Almama).....	264
B. Suça İlişkin Koşul (Yeni Suçtan Verilen Cezanın Belli Ağırlıkta Olması)	264
C. Mahkemeye İlişkin Koşul (Mahkemede Hükümlünün Bir Daha Suç İşlemeyeceği Konusunda Kanınının Oluşması).....	265
III. ERTELEMENİN KOŞULA BAĞLANMASI.....	265
IV. DENETİM SÜRESİ.....	266
V. ERTELEMENİN DÜŞMESİ	266
VI. ERTELEMENİN SONUÇLARI.....	267

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM KOŞULLU SALIVERİLME

I. GENEL OLARAK	269
II. KOŞULLARI.....	269
A. İyi Halli Olmak	269
B. Süre.....	269
III. DENETİM SÜRESİ.....	270
IV. KOŞULLU SALIVERME KARARI.....	270
V. KOŞULLU SALIVERİLME KARARININ GERİ ALINMASI.....	270
VI. KOŞULLU SALIVERİLME HÜKÜMLERİNİN UYGULANMAYACAĞI SUÇLAR ...	271

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM DAVA VE CEZA İLİŞKİSİNİ DÜŞÜREN NEDENLER

I. GENEL OLARAK.....	273
II. TÜRLERİ.....	273
A. Sanığın ve Hükümlünün Ölümü.....	273
B. Af	274
1. Genel Olarak	274
2. Türleri.....	274
3. Affın Reddedilmesi	278
4. Affın Geri Alınması	278
5. Affedilemeyecek Suçlar	278
C. Zamanaşımı	279
1. Kavram	279
2. Türleri.....	279
D. Şikâyetten Vazgeçme.....	283
E. Uzlaşma	284
F. Ön Ödeme.....	285
1. Kavram	285
2. Türleri	285

**BEŞİNCİ BÖLÜM
ADLİ SİCİL**

I.	GENEL OLARAK	289
II.	ADLİ SİCİLE KAYDEDİLECEK BİLGİLER	290
III.	KAYITLARIN SİLİNMESİ	291

**ALTINCI BÖLÜM
YASAKLANMIŞ HAKLARIN
GERİ VERİLMESİ**

EKLER

**EK -1:
TÜRK CEZA YASASI İLE GETİRİLEN YENİLİKLER**

A.	Biçimsel Değişiklikler	299
B.	Ceza Hukukunun Genel Kuramı Yönünden Yapılan Değişiklikler.....	300
C.	Suç Hukuku Yönünden Yapılan Değişiklikler.....	301
D.	Yaptırım Hukuku Yönünden Yapılan Değişiklikler	302

**EK -2:
KABAHATLERİN HUKUKSAL REJİMİ**

A.	Kabahat Sayılan Eylemler.....	305
B.	Kabahat Olmaktan Çıkartılarak Suç Sayılan Eylemler	306
C.	Yaptırımlar	307
	1. İdari Para Cezası	307
	2. Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi	307
D.	Karar Verme Yetkisi.....	308
	1. İdari Makamlar	308
	2. Cumhuriyet Savcısı.....	308
	3. Mahkeme	308
E.	Karar.....	308
F.	Yasa Yolları	309
	1. Genel Olarak	309
	2. Adli Yargıda Uygulanan Yasa Yolları.....	309
	a. Başvuru yolu	309
	b. İtiraz yolu	311
	c. Vazgeçme ve kabul	311
G.	Kabahatlerde Zamanaşımı	311
	1. Soruşturma Zamanaşımı	311
	2. Yerine Getirme Zamanaşımı	312

KAYNAKÇA.....		313
---------------	--	-----